

ECN 122: Øvingsoppgavesett 6 – Eirik sine svarforslag

Arbeidsmarkeder, pris- og lønnskurver, Phillipskurver og NAIRU

Oppgave 6.1: Kortere spørsmål

- (a) I ECN 120 analyserte vi arbeidsmarkedet med et tradisjonelt markedskryss. Hva er arbeidsløysa i et fritt arbeidsmarked der lønninger og sysselsetting er bestemt i modellen.

Svar: I markedsløysa $\{w^*, EMP^*\}$ er arbeidsløysa null. Årsak: Alle som har lyst til å jobbe for reallønna w^* får arbeid.

- (b) I et arbeidsmarked i likevekt er reallønna w et anna mål for?

Svar: Arbeidsproduktiviteten

- (c) Pris- og lønnskurverammeverket opererer med en markedsmaktsparameter m . Hva skjer når markedsmakta auker?

Svar: Reallønna synker og arbeidsløysa auker (reallønna fra priskurveformelen $w = \frac{A}{1+m}$, slik at priskurva skifter ned og arbeidsløysa auker – se figur i opg. 2c)

- (d) NAIRU-arbeidsløysa u_N er:

Svar: Ei arbeidsløysa som er så låg at ekspansiv økonomisk politikk ikke reduserer arbeidsløysa ytterligere og man kun får inflasjon. Merknad: u_N er også den arbeidsløysa som definerer hvor den langsiktige loddrette Phillipskurva inntreffer

- (e) Likevektsarbeidsløysa i pris- og lønnskurverammeverket er:

Svar: $\bar{u} = f(1+m) \frac{A^e}{A} \frac{P^e}{P}$

- (f) Formelen for lønnskurva, $w = f \frac{A^e}{u} \frac{P^e}{P}$, understreker betydninga av at aktørene i lønnsforhandlingene har gode anslag for for de framtidige prisene i varemarkedene. Hvordan?

Svar: Den røde delen av formelen $w = f \frac{A^e}{u} \frac{P^e}{P}$ viser at forhandla lønn ikke gir lønninger som er i samsvar med utviklinga i økonomien, dvs. at lønningene blir feil, noe som kan skape ulikevekt. Merknad: Dette gjenspeiles også i formelen for likevektsarbeidsløysa i (e).

- (g) Hvorfor er det lite sannsynlig at partene i arbeidslivet ikke har rimelig forventningsrette (rasjonelle forventninger) om framtidige priser og produktivitet.

Svar: Fordi det vil gi lønninger som partene er ikke er tjent med: Arbeidstakerne fordi det kan gi for låge reelle lønninger (tap av kjøpekraft), arbeidsgiverne (spes. i K-sektor) fordi det kan føre til tapte markedsandeler

- (h) Frontfagsmodellen innebærer at:

Svar: Lønnsforhandlingene i konkurranseutsatt sektor setter lønnsramma for lønningene i skjerma sektor.

Oppgave 6.2: Lønns- og priskurver

- (a) Skriv formelen for likevekt i «arbeidsmarkedet» der du kopler lønns- og priskruvene, og forklar elementene i formelen.

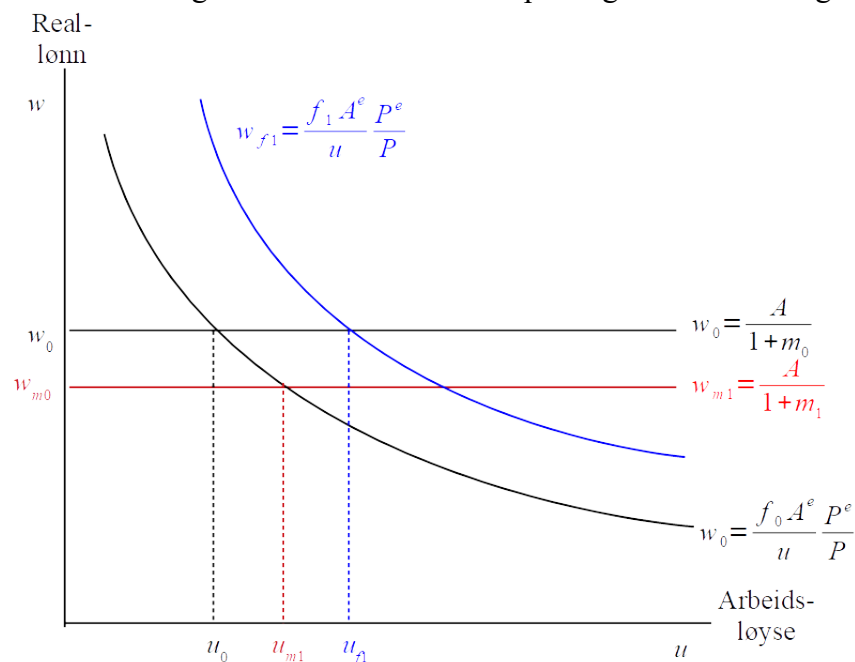
Svar: $\bar{u} = f(1+m) \frac{A^e P^e}{A P}$ der f er lønnspressfaktoren, m er prispåslag som bedriftene foretar i varemarkedene, A og A^e er hhv. faktisk og forventa arbeidsproduktiviteten, og P og P^e er hhv. faktisk og forventa priser i produktmarkedet.

- (b) Forklar hvorfor det er viktig med korrekte forventninger om framtidig arbeidsproduktiviteten og priser i varemarkedet? Drøft begge mulighetene, dvs. for høge og for låge forventninger.

Svar: Med feil forventninger blir leddet $\frac{A^e P^e}{A P}$ for feil og vi får ei forventa arbeidsløse, u' , som ikke samsvarer med den faktiske. Viss forventningene om arbeidsproduktiviteten og priser er for høge, får vi auka arbeidsløse (følger direkte av likninga for likevektsledighet). Viss de samme forventningene er for låge, blir den nominelle lønna for låg (fra $W = f \frac{A^e P^e}{u}$) og dermed reallønna for låg slik at noe potensielle arbeidstakere velger å ikke jobbe).

- (c) Tegn et standard diagram med lønns- og priskurve. Merk aksene?

Svar: To ekstra kurver er tegna inn for å kunne svare på d og e i samme slengen.

- (d) Vis hvordan auka lønnspress, alt anna likt, slår ut.

Svar: Auka lønnspress ($f_1 > f_0$) \Rightarrow lønnskurva skifter ut (blå kurve) fra den opprinnelige situasjonen (svart kurve) \Rightarrow arbeidsløse auker (fra u_0 til u_{f1}).

- (e) Vis hvordan redusert konkurranse i produktmarkedet slår ut.

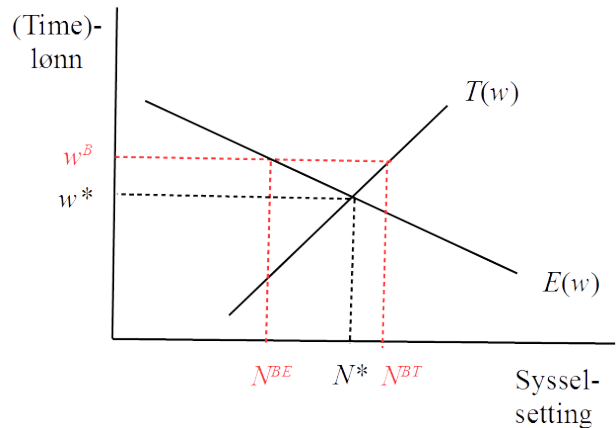
Svar: Redusert konkurranse ($m_1 > m_0$) \Rightarrow lønnskurva skifter ut (rød kurve) fra den opprinnelige situasjonen (svart kurve) \Rightarrow arbeidsløse auker (fra u_0 til u_{m1}).

(f) Hva blir effekten av at reallønna auker på arbeidsløysa. Forklar svaret ditt.

Svar: En måte å forklare aukende reallønn på er å si at prispåslaget m blir mindre. Det fører til at priskurva skifter opp (motsatt av i e) og arbeidsløysa synker. Umiddelbart kan dette virke ulogisk, men tenk som følger: aukende reallønn som det er grunnlag for, indikerer auka etterspørsel etter arbeidskraft og dermed redusert arbeidsløysa.

Oppgave 6.3: Bindeleddet mellom arbeidsmarkedet og lønns- og priskurver

(a) Tegn en figur som beskriver et vanlig arbeidsmarked. Sett navn på kurvene og aksene, og marker markedslikevekta.

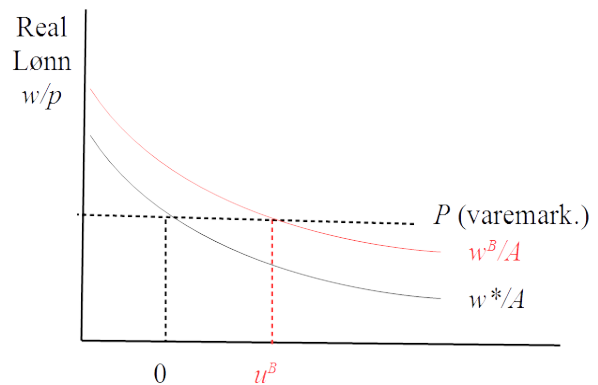

(b) Sett inn ei tarifflønn som er høyere enn likevektslønna i (a), og marker antallet sysselsatte og antallet som søker arbeid.

Svar: Tarifflønna som påvirker likevekta i arbeidsmarkedet er vist ved w^B , noe som gir arbeidsløysa lik tilbudt minus etterspurt arbeidskraft: $N^{BT} - N^{BE}$ (= u i spm. c)

(c) Gjengi situasjonen du tegna i (b) ved hjelp lønns- og priskurver. Kort forklar koplingene mellom de to framstillingsmåtene.

Svar: Anta konstante priser i varemarkedet med et påslag av arbeidsproduktiviteten. Figuren til høyre viser to lønnskurver, for likevektslønna w^* som er satt lik verdien av arbeidsproduktiviteten A (med null i arbeidsløysa for matchende priser i varemarkedet), og for tarifflønna w^B som er satt høyere enn arbeidsproduktiviteten (m / arbeidsløysa $u^B = N^{BT} - N^{BE}$). For å få en meningsfylt figur er 0 mulig arbeidsløysa satt litt ut på den horisontale aksa

Merknad: 0 ses på som den minste mulige arbeidsløysa under de rådende forholda. Noen tolker den minst mulige arbeidsløysa som *den grunnleggende strukturelle arbeidsløysa*, andre som *NAIRU arbeidsløysa*, dvs. den lågeste arbeidsløysa for Phillipskurva påvirker sysselsettinga = der den langsiktige lodrette Phillipskurva «tar over» for de kortsiktige Phillipskurvene.